

Sygn. akt I C 714/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 grudnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący SSO Andrzej Kirsch

Protokolant st. sekr. sąd. Joanna Makać

po rozpoznaniu w dniu 17 grudnia 2014 r. w Siedlcach

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) S.A. z siedzibą w W.

przeciwko P. T.

o zapłatę

utrzymuje w całości w mocy nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym przez Sąd Okręgowy w Siedlcach w dniu 26 marca 2013 r. w sprawie I Nc 15/13.

Sygn. akt I C 714/13

UZASADNIENIE

W dniu 22 marca 2013r wpłynął do Sądu Okręgowego w Siedlcach pozew w postępowaniu nakazowym, w którym powód (...) S.A. z siedzibą w W. wniósł o nakazanie pozwanemu P. T. zapłaty kwoty 216.589,50 zł wraz z ustawowymi odsetkami od szczegółowo wymienionych w pozwie kwot – poczynając od wskazanych w pozwie dat do dnia zapłaty oraz zasądzenia od pozwanego na rzecz powoda zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu podniesiono, że prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Siedlcach, wydanym w dniu 21 czerwca 2011r w sprawie II K 81/10, pozwany P. T. skazany został na podstawie art. 291 par. 1 kk w zw. z art. 33 par 1 i 2 kk za przestępstwo paserstwa umyślnego, polegającego na przyjęciu na swoje rachunki bankowe środków z nienależnych pozwanemu świadczeń ubezpieczeniowych o łącznej wartości 216.589,50 zł. Powyższe środki zostały przekazane pozwanemu przez W. T., skazanego w tym samym procesie, który jako pracownik (...) S.A. dopuszczając się przestępstwa oszustwa doprowadził do wypłaty nienależnych świadczeń ubezpieczeniowych na szkodę powoda. Pozwany wiedział, że bezprawnie przyjmuje na swoje rachunki bankowe świadczenia mu nienależne, pochodzące z przestępstwa, albowiem nie zaistniało żadne zdarzenie, w związku z którym pozwany miałby otrzymać od (...) S.A. jakiegokolwiek świadczenia w wysokości określonej w pozwie. Powód podniósł, że pozwany w toku postępowania karnego nie przyznał się do zarzucanego mu czynu, ale niewątpliwie miał świadomość, że kwoty przekazywane mu przez W. T. nie są formą prezentów, ponieważ były przekazywane z rachunków (...) S.A. Z uwagi na to, że pozwany został skazany za tzw. paserstwo umyślne, jego odpowiedzialność względem powoda wynika z przepisów art. 415 i 422 kc. Powód podniósł, że żądanie od pozwanego odsetek ustawowych od konkretnych kwot jest uzasadnione ustaleniami wyroku karnego, z którego wynika, w jakich datach określone kwoty, których domaga się powód, bezprawnie wpłynęły na rachunki i na rzecz pozwanego.

W dniu 26 marca 2013r w sprawie I Nc 15/13 Sąd Okręgowy w Siedlcach wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym, w którym nakazał pozwanemu zapłacenie na rzecz powoda kwoty dochodzonej pozwem wraz z ustawowymi odsetkami od kwot i dat szczegółowo określonych w pozwie. Ponadto nakazał pozwanemu zapłatę na rzecz powoda zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego (k. 98-98v).

W dniu 4 kwietnia 2013r wpłynęły do Sądu Okręgowego w Siedlcach zarzuty pozwanego P. T. od nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu nakazowym. Pozwany zaskarżył powyższy nakaz w całości i wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na jego rzecz zwrotu kosztów procesu. W uzasadnieniu zarzutów od nakazu zapłaty pozwany P. T. podniósł, że wyrokiem Sądu Okręgowego w Siedlcach z dnia 21 czerwca 2011r nałożono na W. T. i P. B. obowiązek naprawienia wyrządzonej przestępstwem szkody, poprzez obowiązek zapłaty na rzecz (...) S.A. w W. kwoty 2.602.591,20 zł (k. 105).

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Siedlcach, wydanym w dniu 21 czerwca 2011r w sprawie II K 81/10, P. T. został uznany winnym tego, że w okresie od 18 kwietnia 2007r do 4 maja 2009r w W., działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, przyjął od W. T. pieniądze w łącznej kwocie 216.593,30 zł wiedząc, że zostały one uzyskane w wyniku czyny zabronionej w ten sposób, że na wskazane przez niego rachunki bankowe W. T. dokonywał przelewów środków pieniężnych pochodzących z likwidacji wyłudzonych świadczeń z polis (...) S.A. W powyższym wyroku szczegółowo opisane zostały kwoty, które zostały przekazane na rachunki bankowe pozwanego P. T., daty tych przekazów oraz numery rachunków bankowych. Za powyższe przestępstwo P. T. skazany został na podstawie art. 291 par. 1 kk w zw. z art. 294 par. 1 kk w zw. z art. 12 kk i art. 33 par. 2 kk na karę dwóch lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres pięciu lat tytułem próby.

Wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Lublinie, wydanym w dniu 28 grudnia 2011r w sprawie II AKa 225/11, zmieniony został częściowo wyrok Sądu Okręgowego w Siedlcach, w ten sposób, że opis przypisanego P. T. czynu został uzupełniony o dodatkowe ustalenia, a ponadto łączną wartość przyjętych przez pozwanego od W. T. środków pieniężnych ustalono na kwotę **216.589,50 zł**.

Od dnia 1 października 2006r W. T. pełnił funkcję kierownika (...) S.A. w W.. Do jego obowiązków należało m.in. podejmowanie decyzji w zakresie przyznawania świadczeń osobom uprawnionym z tytułu zawartych umów ubezpieczenia. Działając w ten sposób W. T. podrobił łącznie co najmniej 529 poleceń wypłaty nienależnych świadczeń polis grupowego ubezpieczenia pracowniczego typu (...)i doprowadził w ten sposób (...) S.A. do przelania należności ze stworzonych przez niego fikcyjnych świadczeń na jego własne konta bankowe. Środki uzyskane z fikcyjnie zlikwidowanych świadczeń W. T. w okresie od 18 kwietnia 2007r do 4 maja 2009r przelewał m.in. na rachunki pozwanego P. T., z którym pozostawał w związku partnerskim. Łącznie na rachunki pozwanego P. T. przelana została kwota 216.589,50 zł. Pozwany miał pełną świadomość tego, że przelewane na jego rzecz środki są mu nienależne, ponieważ został o tym poinformowany przez partnera W. T..

W wyroku w sprawie karnej II K 81/10, Sąd Okręgowy w Siedlcach nałożył na W. T. – na podstawie art. 46 par. 1 kk – obowiązek naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem, poprzez obowiązek za płaty na rzecz (...) S.A. kwoty 2.602.591,20 zł.

W oparciu o tytuł wykonawczy w postaci wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach z dnia 21 czerwca 2011r (II K 81/10), postępowanie egzekucyjne przeciwko W. T. prowadzi Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w (...) J. Ż.. W związku z prowadzoną egzekucją na dzień 2 grudnia 2013r na rzecz (...) S.A. przekazana została łączna kwota 93.446 zł. Podczas licytacji przeprowadzonej w dniu 27 października 2014r sprzedana została działka należąca do W. T. – za kwotę 76.500 zł. Egzekucję przeciwko W. T. prowadzi również Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w W. L. O., ale na dzień 4 grudnia 2013r od dłużnika nie została wyegzekwowana żadna kwota.

W chwili obecnej pozwany P. T. nie jest w posiadaniu choćby części środków pieniężnych, które przyjął na rachunki bankowe od W. T.. Część pieniędzy przeznaczył na zapłatę grzywny i kosztów sądowych, a część spożytkował na własne potrzeby.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów: odpisu wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach wydanego w dniu 21 czerwca 2011r w sprawie II K 81/10 (k. 9-33v), odpisu wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie wydanego w dniu 28 grudnia 2011r w sprawie II AKa 225/11 (k. 34-34v), wezwania do zapłaty skierowanego przez powoda do P. T. (k. 82-82v), uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach wydanego w dniu 21 czerwca 2011r w sprawie II K 81/10 (k. 162-187), informacji Komornika J. Ż. z dnia 3 grudnia 2013r (k. 206 i 207), informacji Komornika L. O.(k. 209), zeznań świadka W. T. zarejestrowanych na rozprawie w dniu 23 października 2014r, informacji Komornika J. Ż. z dnia 5 listopada 2014r (k. 272), zeznań pozwanego zarejestrowanych na rozprawie w dniu 17 grudnia 2014r.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Materiał dowodowy zgromadzony w sprawie nie pozostawia wątpliwości, że pozwany P. T. skazany został w procesie karnym za popełnienie przestępstwa określonego w treści art. 291 par. 1 kk, czyli za tak zwane paserstwo umyślne.

Zgodnie z art. 11 kpc – ustalenia wydanego w postępowaniu karnym prawomocnego wyroku skazującego co do popełnienia przestępstwa wiążą sąd w postępowaniu cywilnym. Sąd cywilny związany jest ustaleniami dotyczącymi popełnienia przestępstwa, a więc okolicznościami składającymi się na jego stan faktyczny, czyli osobą sprawcy, przedmiotem przestępstwa oraz czynem przypisanym oskarżonemu, które znajdują się w sentencji wyroku. W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowany jest pogląd, iż wiązanie dotyczy ustalonych w sentencji wyroku karnego znamion przestępstwa, a także okoliczności jego popełnienia dotyczących czasu, miejsca, poczytalności sprawcy. Związanie sądu w postępowaniu cywilnym dotyczy również kwalifikacji prawnej przypisanego oskarżonemu czynu i stopnia winy. Mając na uwadze powyższą wykładnię w zakresie wiązania sądu cywilnego orzeczeniem karnym, Sąd uznał, iż jest związany ustaleniem, że P. T. dopuścił się popełnienia przestępstwa z art. 291 par. 1 kk, tj. że w okresie od 18 kwietnia 2007r do 4 maja 2009r w W., działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, przyjął od W. T. pieniądze w łącznej kwocie 216.589,50 zł wiedząc, że środki te zostały uzyskane w drodze czynu zabronionego.

W niniejszym procesie pozwany P. T. nie kwestionował ustaleń dokonanych w postępowaniu karnym, nie kwestionował również wysokości środków pieniężnych, które zostały przekazane przez W. T. na rachunki bankowe pozwanego. Powoływał się jedynie na rozstrzygnięcie zawarte w wyroku karnym, mocą którego W. T. i P. B. zobowiązani zostali do naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem poprzez zapłatę na rzecz (...) S.A. w W. stosownych kwot pieniężnych. W przypadku W. T. była to kwota 2.602.591,20 zł. Zdaniem pozwanego, powyższa okoliczność „zwalnia” go od obowiązku zapłaty na rzecz powoda (...) S.A. z siedzibą w W. odszkodowania w jakiegokolwiek wysokości.

W ocenie Sądu Okręgowego, zastosowanie w niniejszej sprawie winien znaleźć art. 422 kc, który stanowi, iż „za szkodę odpowiedzialny jest nie tylko ten, kto ją bezpośrednio wyrządził, lecz także ten, kto inną osobę do wyrządzenia szkody nakłonił albo był jej pomocny, jak również ten, kto świadomie skorzystał z wyrządzonej drugiemu szkody”. W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowany jest pogląd, że w odniesieniu do osoby, która świadomie skorzystała z wyrządzonej drugiemu szkody (paser), do odpowiedzialności tej osoby wymagana jest wina umyślna. W przypadku odpowiedzialności osoby, która skorzystała z wyrządzonej drugiemu szkody, przesłanką tej odpowiedzialności jest wina w postaci świadomego skorzystania ze szkody. Jak podniesiono powyżej, w przypadku pozwanego P. T. mamy właśnie do czynienia ze świadomym (umyślnym) skorzystaniem ze szkody wyrządzonej powodowi (...) S.A. z siedzibą w W.. Odpowiedzialność za świadome skorzystanie ze szkody wyrządzonej przez kogo innego osobie trzeciej – jest odpowiedzialnością za czyn własny. Przesłanka odpowiedzialności pasera jest spełniona, jeżeli odniósł on korzyść w chwili nabycia przedmiotu pochodzącego z przestępstwa. Dalsze losy tej korzyści, w szczególności jej utrata lub zużycie, nie uchylają jego odpowiedzialności majątkowej wobec poszkodowanego, chociażby w chwili wyrokowania

był on już tej korzyści pozbawiony. Paser, który świadomie skorzystał z wyrządzonej drugiemu szkody, obowiązany jest do jej naprawienia w stopniu odpowiadającym wartości nabytej rzeczy.

W ocenie Sądu, chybione jest stanowisko pozwanego P. T., że skoro „głównym” sprawcą przestępstwa był W. T., który mocą wyroku karnego zobowiązany został do naprawienia szkody poprzez zapłatę na rzecz (...) S.A. w W. kwoty 2.602.591,20 zł, to w jakimkolwiek zakresie wyłączona jest odpowiedzialność odszkodowawcza P. T. (pasera). W przypadku takiej interpretacji, przepis art. 422 kc pozbawiony byłby sensu. Prawidłowa wykładnia art. 422 kc nie pozostawia wątpliwości, że osoba świadomie korzystająca z wyrządzonej drugiemu szkody, ponosi odpowiedzialność odszkodowawczą na gruncie prawa cywilnego. Problematiczny może być jedynie zakres tej odpowiedzialności. Zakres obowiązku odszkodowawczego osoby świadomie korzystającej ze szkody wyrządzonej drugiemu, może być oceniany w różny sposób. Część przedstawicieli doktryny prawa cywilnego stoi na stanowisku, że paser winien odpowiadać za całość szkody, co korespondowałoby z przewidzianą w art. 422 kc odpowiedzialnością podżegacza lub pomocnika.

W ocenie Sądu orzekającego w niniejszej sprawie, odpowiedzialność odszkodowawcza osoby, która świadomie skorzystała z wyrządzonej drugiemu szkody winna być ograniczona w takim zakresie, w jakim osoba ta świadomie ze szkody skorzystała, w jakim przyczyniła się do utrwalenia uszczerbku doznanego przez poszkodowanego. Prowadzi to do wniosku, że pozwanemu P. T. należy przypisać odpowiedzialność odszkodowawczą za własny czyn (paserstwo), polegający na przyjęciu od W. T. środków pieniężnych w łącznej kwocie 216.589,50 zł. W takim też zakresie pozostaje on zobowiązany, niezależnie od obowiązku nałożonego na W. T., do naprawienia szkody świadomie (umyślnie) wyrządzonej powodowi (...) S.A. w W. własnym czynem.

Mając na uwadze powyższą argumentację Sąd doszedł do przekonania, że roszczenie dochodzone przez (...) S.A. z siedzibą w W. przeciwko P. T. jest zasadne. Zasadne było również żądanie przez pozwanego zasądzenia odsetek ustawowych od kwot, które wpłynęły na rachunki bankowe pozwanego od daty ich wpływu na rachunki, jako daty wyrządzenia szkody. Z chwilą wpływu kwot na rachunki bankowe pozwany musiał zdawać sobie sprawę, że kwoty te nie są mu należne.

Wobec powyższego, Sąd w całości utrzymał w mocy nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym przez Sąd Okręgowy w Siedlcach w dniu 26 marca 2013r w sprawie I Nc 15/13.